

REPUBLIKA SLOVENIJA

INFORMACIJSKI
POOBlašČENEC

Zaloška 59, 1000 Ljubljana, Slovenija

T: 01 230 9730

F: 01 230 9778

gp.ip@ip-rs.si

www.ip-rs.si

Številka: 007-71/2016/3

Datum: 31.8.2016

Državni zbor RS

gp@dz-rs.si

Zadeva: Predlog zakona za vzpostavitev javnosti, preglednosti in odgovornosti v pravosodju

Zveza: Vabilo na 26. sejo Odbora za pravosodje, št. 060-47/16-9/1, z dne 24. 8. 2016 ter gradivo seje

Spoštovani,

Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju IP) je prejel vabilo na 26. sejo Odbora za pravosodje, in sicer k 1. točki dnevnega reda – Predlog zakona za vzpostavitev javnosti, preglednosti in odgovornosti v pravosodju (ZVJPOP), druga obravnava, EPA 1325-VII.

IP je svojo udeležbo na seji zaradi drugih obveznosti moral opravičiti, zato vam v nadaljevanju na podlagi 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, št. 86/04, 113/05, 51/07 in 67/07, v nadaljevanju ZVOP-1) posredujemo mnenje IP z vidika varstva osebnih podatkov k osnutku prejetega besedila Predloga zakona za vzpostavitev javnosti, preglednosti in odgovornosti v pravosodju (v nadaljevanju: predlog ZVJPOP). Predlagatelj zakona pa IP za mnenje ni prosil.

IP uvodoma ugotavlja, da se predlog zakona zgolj deloma nanaša na varstvo osebnih podatkov, in sicer se posredno ali neposredno na zbiranje in obdelavo osebnih podatkov nanašajo predvsem 3. (poimenska objava sestave sodišča in rezultatov glasovanja ter morebitnih ločenih mnenj na spletu), 4. (vzpostavitev javne evidence kršitev človekovih pravic s podatki o sestavi sodnih senatov in o glasovanju ter poimenska spletna objava seznama sodnikov, za katere je bilo ugotovljeno, da so pri opravljanju svoje funkcije kršili človekove pravice in temeljne svoboščine), 5. (opredelitev objave osebnih podatkov v odločitvah sodnega sveta), 8. (opredelitev materije, ki jo ureja sodni red) in 23. člen (objava podatkov o dohodkih in premoženjskem stanju sodnikov in državnih tožilcev) predloga ZVJPOP, ki določajo spremembo Zakona o sodiščih ter Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije. Hkrati IP ugotavlja, da se zakonska materija nanaša tudi na širši kontekst zagotavljanja transparentnosti in javnosti na določenih področjih širšega javnega sektorja, s čimer se materija dotika tudi pristojnosti IP na področju zagotavljanja dostopa do informacij javnega značaja.

IP najprej pripominja, da z vidika zagotavljanja enotnega in sistemsko usklajenega urejanja zbiranja in obdelave osebnih podatkov ne vidimo razloga oziroma utemeljenosti izbranega nesistemskega pristopa k urejanju tako pomembne zakonske materije, ki posega v oziroma ureja številne ustavno varovane institute in pravice. Posebej to velja upoštevajoč dejstvo, da Vlada RS nekatere izmed obravnavanih zakonov oziroma vsebin spreminja oz. so njihove spremembe v pripravi prav v času prejema predloga ZVJPOP. Tako prav področje snemanja kazenskih obravnav obravnava predlagana sprememba Zakona o kazenskem postopku (v nadaljevanju: ZKP)¹, ki je v fazi javne obravnave. Prav tako pa so napovedane spremembe Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (v nadaljevanju ZIntPK) z vidika dopolnitev veljavne ureditve javne objave podatkov o premoženjskem stanju zavezancev po ZIntPK.

¹ Zakon je v javni obravnavi: <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=7155>

Poleg tega IP ugotavlja, da gre v pretežnem delu upoštevajoč vsebino predlaganih določb tudi v delu, ki se posredno nanaša na zbiranje in obdelavo osebnih podatkov za vprašanja, ki se hkrati dotikajo vprašanja transparentnosti širšega javnega sektorja v smislu, da gre hkrati za zavezance po Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja in posledično lahko tudi za vprašanja obstoja prosto dostopnih informacij javnega značaja, o katerih pa lahko IP odloča zgolj v konkretnih pritožbenih postopkih (torej kot drugostopenjski organ). Zato težko zgolj na podlagi prejetih informacij vnaprej podajamo stališča o tem, katere informacije bi zahtevale vnaprejšnjo zakonsko odločitev zakonodajalca o njihovi javnosti.

IP še poudarja, da se vidik varovanja obeh ustavnih pravic, za katere je pristojen IP, v primeru predlaganih sprememb neločljivo prepleta z drugimi ustavnimi pravicami, kot so med drugim ureditev javnosti sojenja (ki že izhajajoč iz ustavnih določb – 24. člen Ustave RS – ni absolutna), neodvisnosti sodnikov (125. člen Ustave RS), institut trajnosti sodniške funkcije (129. člen Ustave RS). Gre torej za tipične (politične) odločitve, ki jih mora narediti zakonodajalec in pri katerih IP ni pristojen za podajo enoznačnega odgovora o njihovi primernosti. Nikakor namreč ne gre za zakonske vsebine, glede katerih bi se lahko IP (sploh ne zgolj na podlagi predstavljenih argumentov) enoznačno opredelil do primernosti predlaganih rešitev, po eni strani z vidika varstva ustavne pravice do varstva osebnih podatkov in po drugi strani upoštevajoč pristojnosti IP kot pritožbenega organa za področje dostopa do informacij javnega značaja.

Prav zato pa želimo v zvezi s temi vprašanji, ki jih predlog zakona obravnava, posebej opozoriti na nekatere vidike, ki jih zakonodajalec ne bi smel prezreti. Vedno kadar gre za objavo osebnih podatkov na spletu (predlagana je objava določenih seznamov, premoženjskega stanja), se je treba zavedati, da gre za posege v zasebnost posameznikov, ki imajo bistveno širše posledice od drugih oblik obdelave (celo drugih oblik javne objave npr. na običajni oglasni deski) osebnih podatkov. Dejansko gre namreč za obliko objave, ki jo je (predvsem v primeru napak) nemogoče povsem izbrisati, poleg tega pa prinaša po naravi stvari glede na njen domet objava na spletu tudi druge posledice za posameznike, katerih osebni podatki so predmet objave. Zato mora zakonodajalec vedno, ko se odloča za uzakonitev novih ukrepov javne objave določenih podatkov z vidika ustavno (15. člen Ustave RS) in zakonsko (3. člen ZVOP-1) zahtevanega načela sorazmernosti posegov v ustavno varovane pravice (pravica do zasebnosti - 35. člen Ustave RS in varstva osebnih podatkov - 38. člen Ustave RS), skrbno pretehtati zakonite cilje, ki jih zasleduje, ter posledice, ki jih imajo posamezni ukrepi za posameznika ter izbrati obliko obdelave osebnih podatkov, ki je primerna in sorazmerna glede na te cilje. Iz vsebine prejetega gradiva pa ni razvidno, kaj naj bi bil glede na že zakonsko opredeljene mehanizme nadzora nad delom sodnikov ter tožilcev, namen takšnega dodatnega ukrepa – torej posameznih oblik objave. Posebej tudi to velja upoštevajoč vse že predvidene možnosti in načine ukrepanja v primeru ugotovljenih napak in kršitev.

V zvezi s predlagano spremembo 80. člena Zakona o sodiščih glede materije, ki naj bi bila predmet urejanja s Sodnim redom, IP najprej poudarja, da gre v velikem delu za materijo, za katero bi bilo v skladu z Ustavo RS potrebno, da se jo ureja z zakonom in ne Sodnim redom. Ob tem IP izpostavlja, da nikakor ne gre pozabiti, da gre predvsem pri snemanju, fotografiranju in celo neposrednem javnem prenosu glavnih obravnav za povsem drugačen poseg v zasebnost posameznikov/udeležencev in nenazadnje vseh prisotnih na glavni obravnavi, kot ga predstavlja ustavno opredeljena javnost glavne obravnave, ki je že z Ustavo RS (24. člen Ustave RS) lahko zakonsko omejena. Javnost glavne obravnave v smislu možnosti fizične prisotnosti javnosti na sami obravnavi (ki jo je zakonsko možno in v določenih primerih nujno omejiti) ne predstavlja istovrstnega ukrepa kot prej omenjeni. Iz gradiva predloga zakona ni razbrati, katere cilje naj bi takšna dodatna oblika poseganja v zasebnost posameznikov zasledovala, zato IP nikakor ne more soglašati z dopustnostjo predlaganega ukrepa najmanj z vidika že omenjenega načela sorazmernosti. S snemanjem in/ali fotografiranjem se namreč po mnenju IP na bistveno bolj invaziven način posega v pravice vseh udeležencev glavne obravnave kot z ustavno in zakonsko opredeljeno javnostjo glavne obravnave (ne nazadnje gre za zelo raznolike primere, med drugim tudi za obravnavo ranljivih skupin, mladoletnih posameznikov ipd.). Zato urejanje predmetne tematike na predlagan način s sodnim redom po mnenju IP ni primerna.

Predlagamo, da zakonodajalec skrbno prouči izpostavljene skrbi in predmetno tematiko obravnava v skladu z Ustavo RS in upoštevajoč sodno prakso Ustavnega sodišča.

Lepo vas pozdravljamo.

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informatična pooblaščenka

Pripravila:
Alenka Jerše,
namestnica informatične pooblaščenke